

TÁMOP 3.1.4./08/2-2009-0202

Tiszta vízzel az egészséges életért **Innováció**

Az innováció kidolgozói és megvalósítói: Ádám Annamária
Szabó Balázné

Az innováció gyakorlati megvalósításának intézménye: Lestár Péter Egységes
Középiskola, Szakiskola és Óvoda Városföldi Napközi Otthonos Tagóvodája

Városföld, 2010. április 02.

TARTALOMJEGYZÉK

2. oldal	Tartalomjegyzék
3. oldal	„Tiszta vízzel az egészséges életért” projektháló
3-4. oldal	Az innováció témája, adatai és céljai és feladata
4. oldal	A témaválasztás indoklása
5-10. oldal	Altémák: A külső világ tevékeny megismerése
10-19. oldal	Altémák: Anyanyelvi nevelés
19-20. oldal	Altémák: Ének, zene, énekes játék
20-21. oldal	Altémák: Rajzolás, mintázás, kézi munka
21-24. oldal	Altémák: Játék
24. oldal	Produktum I.
25-34. oldal	Produktum II.
34. oldal	Produktum III.
35-36. oldal	Produktum IV.
36-37. oldal	Produktum V.
38. oldal	Az innováció eredménye
39. oldal	Irodalomjegyzék

TISZTA VÍZZEL AZ EGÉSZSÉGES ÉLETÉRT

INNOVÁCIÓ

A projekt témája: A víz

Csoport: Középső és nagycsoport

Időtartama: Három hetet meghaladó projekt

Az innováció kidolgozásában részt vettek: Szabó Balázné, Ádám Annamária

Az innováció gyakorlati megvalósításának intézménye: Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola, óvoda Városhöldi Napközi Otthonos Tagóvodája

Az intézmény címe: 6033 Városhöld, Dózsa György utca 41 – 43.

Célja: Ismeretbővítés, készség – képességfejlesztés, kompetenciafejlesztés

Ismeretbővítés:

A projekt a víz tulajdonságairól, felhasználásáról, óvásáról nyújt sokrétű és színes információkat a gyermekeinknek.

- ÉN vagyok a Víz
- Lehetek folyékony, szilárd, vagy légnemű – a halmazállapot változásai
- Én folyok a csapból, A vízzel való takarékoskodás lehetséges formái
- Én mosom meg a kezed – A víz és a tisztaság kapcsolata
- Én locsolom a virágaidat – A növények és a víz kapcsolata
- Én mosom ki a ruhád - A víz és a tisztaság kapcsolata
- Velem moshatod le az autód
- Meg is ihatsz – a víz és az egészséges táplálkozás kapcsolata
- Én csobogok a szökőkútból
- Én folyok a folyókban
- Én vagyok az esőcsepp is
- Rajtam úsznak a hajók A víz és a vízi járművek kapcsolata
- Növények és a víz és a növények kapcsolata
- Állatok élnek bennem - a vizek és a vízpart élővilága
- Város is épülhet rám
- Gonosz is tudok lenni - A vízpusztító ereje
- Én oltom el a tüzet - A víz és a tűz kapcsolata

Készség – képességfejlesztés:

Téri tájékozódás fejlesztése; Mozgáskészség fejlesztése; Finommozgások fejlesztése; Figyelem fejlesztése; Kognitív funkciók fejlesztése; Gondolkodás, érzékelés, észlelés emlékezet, Beszédfejlesztés; szókincs, mesefeldolgozás, ritmusérzék fejlesztése, a projektmunka sajátosságaiból adódóan gyakorolják az együttműködést; a kirándulás alkalmával a helyes viselkedés szabályait.

A képességek fejlődése közben célunk, hogy változzon gyermekeink szemléletmódja is. Talán jobban fog figyelni környezetére, nem megy el a természet szépségei mellett, a környezetének óvása megjelenhet abban is, hogy sajátjának tekinti az óvoda udvarát, fontos lesz számára annak állapota, védelme, esetleg mások figyelmét is felhívja ezekre a dolgokra. Takarékosabban bánt a vízzel, nem

pazarolja azt. A szemléletmód változása kapu a viselkedésváltozáshoz, ami az egyik legfontosabb célunk.

Kompetenciafejlesztés:

Célunk, hogy az egyéni képességeikhez megfelelően adott feladatokat egyre bátrabban, önállóan oldják meg. Segítséggel, de gyakorolják a közös munka sokszínűségét. A feladatok megoldása közben legyenek motiváltak, törekedjenek a jó munkavégzésre. Fejlesztani kívánjuk: Empatikus készségüket, kreativitásukat, érzelmüket, kíváncsiságukat, szociális intelligenciájukat, együttműködési készségüket. Legyenek szabálykövetők, sajátítsák el a pozitív mintákat.

Feladata: A környezettudatos magatartás alakítása, Az egészséges életmódra nevelés – egészséges víz, egészségesebb élet, a felelős környezeti viselkedésük formálása,

Környezetszennyezés - Környezetvédelem, A takarékosabb energiafelhasználás tudatosítása,

A víz megbecsülésére, védelmére nevelés,

A témaválasztás indoklása:

A víz, a vízminőségvédelem az egész világot érintő környezetvédelmi kérdés. 700 millió embernek nem jut elég víz, miközben az egy főre eső vízfelhasználás folyamatosan növekszik. A vízszennyezés soha nem tapasztalt méreteket ölt, naponta érkeznek hírek katasztrofális méretű szennyeződésekről. A projekt segíteni kívánja az óvodás gyermekeinket abban, hogy jobban megértsék a víz jelentőségét, tulajdonságait, a környezetben és a társadalom életében játszott szerepét.

Természetesen mindezt a gyermeki, életkori és egyéni sajátosságaikra, tapasztalataikra, előzetes tudásukra alapozva tesszük. A meglévő tudásukat, tapasztalataikat szélesítjük ki.

A víz témakörének feldolgozása interdiszciplinárisan történik:

- Kapcsolódik: A külső világ tevékeny megismeréséhez, az anyanyelvi nevelés, ének zenei nevelés, rajzolás, ábrázolás, kézimunka, nevelési területeihez és természetesen a kisgyermek legfontosabb tevékenységéhez, a játékhoz.

Az innovációnk során a tevékenységeket úgy állítottuk össze, hogy gyermekeink a tapasztalatszerzés során maguk fedezhessék fel:

- A környezetünk értékeit,
- A víz és a vízínövények, állatok egymást nem nélkülözhető kapcsolatát,
- A víz sokszínűségét, jelentőségét, szükségességét,
- tulajdonságait, a természetben megjelenő formáit,
- Az egészséges életmód és a víz kapcsolatát.

Azért választottuk innovációnknak ezt a témát, mert szeretnénk a víz témakört egy olyan érthető, az óvodai nevelés szinte minden területét érintő, gyakorlatias, tevékenységközpontú szemlélettel bemutatni, ahol a gyerekek kutató, kereső kíváncsiságára támaszkodva tervezzük és szervezzük a tapasztalatszerzés lehetőségeit, feladatait.

Altémák:

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Környezeti nevelés „Víz az életet adó”

1.) „Lehetek folyékony, szilárd vagy légnemű”

Kis tálakba vizet engedünk és kiteszük a csoportszoba külső ablakpárkányára a hidegre. A *fagyás* jelenségét figyelhetik meg a gyerekek. A folyékony víz, *szilárd halmazállapotúvá* változott.

Másnap behozzuk a meleg csoportszobába és a jeget a gyerekek kezébe adva megfigyeltetjük az olvadás jelenségét. A szilárd halmazállapotú jég *folyékonnyá* válik.

Meleg vizet tartalmazó pohárra hideg üveglapot teszünk. A gyerekek megfigyelhetik a *pára lecsapódásának* jelenségét.

Munkaforma: Egyéni, csoportos

Eszközök: Tálkák, üveglap, pohár, víz

2.) „Én folyok a csapból „

A vízzel való takarékoskodásra hívjuk fel a gyerekek figyelmét. Plakátokat, táblákat készítünk, melyeket a mosdókban is kihelyezünk, mely a takarékosabb vízfelhasználásra figyelmeztet bennünket. A mosdófelelős segítségével tudatosabban figyelünk az el nem zárt csapokra, folyó WC tartályokra. A kézmosás takarékosabb formáját gyakoroljuk.

Munkaformák: mikro csoportos, csoportos, egyéni

Eszközök: képes folyóiratok, gyerekek által gyűjtött képek, anyagok.

3.) „ Én mosom meg a kezed” „Én mosom ki a ruhád”, „Velem moshatod le az autód”

A víz felhasználása a víz és a tisztaság kapcsolata:

- Megfigyelgetjük a gyerekekkel a szappanhabzó tulajdonságát. Erre a célra készítünk tömény szappanoldatot. Az oldatot kis tálkába tesszük, szívószálat mártunk bele és sok levegőt fújunk az oldatba. Szépen csillogó nagy habtömeget kapunk.
- Lapos kistányérra olajat öntünk, majd néhány csepp vizet. Megfigyeljük, ahogy a vízcseppek ide – oda gurulnak az olajos felületen.
- A mosást is kipróbáljuk. Ehhez két egyforma rongydarabkára és kis tálkára van szükségünk. Az egyikbe csak víz nélkül az étolajjal bekent rongydarabkát és vizet nem teszünk. A másik tálkába egy olajjal bekent rongydarabkát és tiszta vizet töltünk. A harmadik tálkába pedig egy olajos rongydarabot és szappanos vagy mosószeres vizet teszünk. a rongydarabokat dörzsöljük és kimossuk. A rongyokat megszáritjuk, majd száradás után külön – külön hozzádörzsöljük egy csomagolópapírhoz. Amelyik rongyban olaj maradt, az foltot hagy a papíron.

Munkaforma: Egyéni, csoportos

Eszközök: Folyékony szappan, poharak, szívószálak, kistányér, olaj, víz, tálkák, három rongydarabka

4.) „Én locsolom a virágaidat”

Mint minden élőlénynek, a növénynek is nélkülözhetetlen a víz.

- Egy szem vöröshagymát teszünk gyökérzetével lefelé egy pohár tetejére. A pohárba előzőleg annyi vizet öntünk, hogy a hagyma gyökere éppen beleérjen. Több napon keresztül megfigyeljük a hagyma gyökerének erős növekedését.
- Kis műanyag poharakba földet teszünk. Mindegyik edénybe néhány szem babot vagy borsót ültetünk. Három csoportba osszuk a növényeket. Az egyik csoportot mindennap rendszeresen, a másik csoportot csak hetenként a harmadikat pedig egyáltalán nem öntözzük. Megfigyeljük a növények fejlődését.

Képeket gyűjtünk és beszélgetünk a sivatagokról is.

Munkaforma: mikro csoportos, egyéni

Eszközök: vöröshagyma, pohár, víz, műanyag poharak, bab vagy borsószemek, föld, ültető kanál.

5.) „Meg is ihat sz”

Az emberek és állatok életben maradásához nélkülözhetetlen a víz. Az élet egyik alapeleme. Az egészségünk védelmében pedig nagyon fontos, hogy tiszta vizet igyunk és ne színezett édesített italokat. Vigyázzunk a vizeink tisztaságára, ne szennyezzük azokat, hiszen bár megtisztítva, de azt isszuk. Beszélünk a víztisztítás lehetséges módzatairól is. Képeket, anyagokat gyűjtünk, melyet a faliújságra is kiteszünk PL. tejet - vizet lefetyelő macskáról, kutyáról, egyéb állatokról.

Kísérletezéssel színesített előadást tervezünk és szervezünk a Kecskeméti Bácsvíz Zrt. Munkatársával, aki hasznos tudnivalókat oszt meg játékos tevékenykedtetés során gyermekeinkkel a vízről a víztisztításról, a víz ihatóvá tételének folyamatáról. Összehasonlítjuk a Kecskeméti és a Városföldi ivóvizet, annak tulajdonságait figyeljük meg.

Munkaforma: mikro csoportos, egyéni

Eszközök: Gyűjtött képeskönyvek, képek

6.) „Én vagyok az esőcsepp is.”

Egy esős napon, amikor bent rekedünk, a csoportba megfigyeljük az ablaktáblára hulló esőcseppeket. Hogyan mozog a vízcsepp? Egyenesen vagy cikcakkvonalban csorog le? Mi történik, ha az eső veri az ablakot, illetve ha egyenesen esik lefelé? Esőgyűjtőn keresztül megfigyeljük a csapadék mennyiségét.

Munkaforma: Egyéni,

Eszközök –

7.) „Rajtam úsznak a hajók”

Megbeszéljük a vízi közlekedési eszközöket. Otthonról el is hozhatják azokat a játékaikat, melyek a vízben közlekednek. Egy nagy műanyag kádba vizet töltünk és rátesszük a vízre a járműveket. Megfigyeljük őket. Melyik a nehezebb, könnyebb, melyik úszik gyorsabban, lassabban. Megfigyeljük, hogy a különböző anyagú járművek hogyan viselkednek. Az is kipróbálható, hogy a kishajókba mennyi terhet lehet rakni az elsüllyedés veszélye nélkül. Papírhajókat is készítünk, melyeket szintén úsztatunk, sőt még versenyt is hirdethetünk a „leggyorsabb papírhajó” címért.

Munkaforma: Egyéni, csoportos

Eszközei: Otthonról hozott vízi járművek, kád, víz, játékkockák, papírhajók

8.) „Növények és állatok is élnek bennem”

A vizek és a vízpart világa. Kirándulást szervezünk a Tiszához. Ahol a gyerekekkel megfigyeltetjük, milyen növényekkel találkozunk. A helyszínen begyűjtött anyagokon majd nagyító segítségével megfigyeltetünk apró moszatokat, kicsiny állatkákat. A kivett mintákat fehér színű kis tálkákba tesszük, és abban vizsgáljuk meg az élőlényeket.

A különböző állatok életmódjuktól függően kevesebb vagy több vizet tartalmazó környezetben tartózkodnak. Kevés vízre a legszárazabb körülmények között élő állatok is szüksége van. Vannak azonban olyan állatok is, amelyek kifejezetten vízi környezetben élnek. A madarak közül például a gólya vagy a tőkésréce, vadkacsa. Emlősök közül a vidra, aki mindig a víz közelében tartózkodik. A különböző békafajok szaporodásához is nélkülözhetetlen a víz közege.

A kirándulás során, ha módunk van rá, megfigyeljük ezeket az állatokat: ebihalakat, esetleg csigákat, halakat, vadkacsákat.

Megbeszéljük a környezetszennyezés káros hatásait (eldobált szemetek, nem lebomló műanyagok, dobozok,) ha éppen szükség lesz rá, összegyűjtjük az eldobált hulladékokat.

Azért, hogy a vízben élő halak életét jobban meg tudjuk figyelni a gyerekekkel, akváriumot hozunk a csoportszobába. Megfigyeltetjük ezeket a vízi életmódot élő állatokat. Azok mozgását, a kopoltyús lélegzést, táplálkozásukat, a növények hasznát, tulajdonságait, ezek a növények csak a vízben képesek élni, mert olyan nagy vízigényük van.

Munkaforma: csoportos, mikro csoportos, egyéni

Eszközök: műanyagflakonok, szemeteszákok, nagyító, akvárium, etetőanyag

9.) „Én folyok a folyókban”

A víz megjelenési formáit gyűjtjük egy csokorba. Állóvizek, Vízfolyamok: Csermely, Ér, folyó, patak, tó, tenger, óceán.

A szárazföldi vizek jellemzése: természetesen lefordítva a 4-5 éves gyermekek nyelvére:

Állóvíz A szárazföld mélyedéseiben elhelyezkedő felszíni víz, amelynek egész tömege nem mozog, és amelynek medre egész léte folyamán töltődik
Patakok: hegyvidéki kisvízfolyások (pl. a Szalajka-patak). általában köves-kavicsos medrűek.

Csermelyek: , főleg dombvidékekre jellemző kisvízfolyások (pl. Rigóc-patak, Váli-víz, Császár-víz).

Erek: Alföldi területek pocsolyás, dús vegetációval benőtt kisvízfolyásai (pl. Ölyvös-ér, Kálló).

Források: A felszín alatti vizek feltörései,.

Vízfolyások: Olyan vizek, amelyeknek víztömege a mederben halad, folyik.

Folyamok: a tengerekbe, ill. óceánokba ömlenek. (pl. a Duna).

Folyók: Nagyobb folyamok vagy folyók vízgyűjtőterületének egy-egy részéről szedik össze a vizeket, de torkollhatnak közvetlenül a tengerekbe, ill. óceánokba is.

Tengerek: az óceánok peremén, levő kisebb vízfelületek, amelyeknek a só tartalmuk változó lehet, és nincsenek olyan mélyek, mint az óceánok.

Óceánok: nagy szabad vízfelületek

Munkaforma: mikro csoportos, egyéni

Eszközök: színes képek, könyvek, családi fotók, esetleg behozott video anyagok.

10.) „Gonosz is tudok lenni”

Anyagokat gyűjtünk, a vízpusztító erejéről és arról, hogy mi történik, ha nem esik az eső, vagy valahol vízhiánnyal küzdenek. (árvíz, belvíz, aszály, szárazság..)
Tavasszal, árvíz idején kétségbeesve igyekszünk a gátak között, földjeinktől távol tartani azt a vizet, ami nyáron, aszály idején végzetesen hiányzik embernek, állatnak, növénynek egyaránt. A szántóföldek és a természetes élőhelyek egyre szárazabbak lesznek, a gátak magasságának emelkedésével pedig a vízpusztító ereje csak nő. Ha pusztít az aszály, kiszáradnak az elvetett növények, vagy romlik azok minősége; ha jön az árvíz, egész falvak, települések kerülhetnek víz alá. Sivatagok, el sivatagosodás.

Munkaforma: egyéni, mikro csoportos

Eszközök: A gyerekek által gyűjtött képekből puzzle, képeskönyvek

11.) „Én oltom el a tüzet”

A tűz és a víz kapcsolata. A víz kioltó szerepe....A tűzoltó munkája, eszközei.

Az innováció kapcsán segítséget kérünk a Kecskeméti tűzoltóság dolgozóitól. Mutassák be munkájukat, eszközeiket, a víz munkáját, segítségét a tüzek eloltásában.

Munkaforma: csoportos, frontális, egyéni

Eszközök: A gyerekek által gyűjtött képek, anyagok, könyvek, tűzoltó bemutató.

Anyanyelvi nevelés **„Víz, víz tiszta víz”**

Mese:

- Berci cica és a vízi manó kalandjai (Magyar vízközmű Szövetség Bp. 2009)
 - A szomszéd tulipán
 - Vízi Manó tanácsai
 - A nádas tó megmentése - Mesedramatizáció
- A víz meséje
- Móra Ferenc: A csókai csóka -verses mese

Mondóka – vers:

- Víz, víz tiszta víz
Minek az a tiszta víz?
Ruhát mosogatni
Minek az a tiszta ruha?
Bele öltözködni
- Csukd be szemed, csukd be szád
Most mosom az arcocskád.
Csukd be szemed, csukd be szád,
Most mosom a hajacskád.
- Ess eső ess!
Búza bokrosodjon,
Zab szaporodjon.
Az én hajam olyan lesz
Mint a csikó farka
Még annál is hosszabb,
Mint a Tisza hossza,
Még annál is hosszabb,
Mint a Duna hossza.
Még annál is hosszabb,
Mint a tenger hossza.

- Hosszú lábú gólya néni
Mit akar ma ebédelni?
Békacombot, hosszú kígyót,
Nekem egy kis jó falatot.
Brekeke, brekeke,
Forog a kút kereke.

- *A harmat - Magyar népköltés*

Gyepen mentem, gyepen jöttem,
Aranygyűrűm-elvesztettem.
Hold meglátta, Napnak adta,
Csillag az ujjába dugta.

Találós kérdések:

- Nagy hidegben jég leszek,
Nagy melegben pára,
Szárazságban rálocsolnak
Fűre meg a fára.
Víz
- Hanyatt fekszik
Úgy szalad
Erdőn, völgyön áthalad
Folyó
- Mindent lemos szappan
nélkül,
Tőle erdő, mező zöldül.
Eső
- Hosszú csőrű fehér madár
Kéményeken kelepel: néha
Meg a tóban lesi,
Jön e már az eledel.
Gólya
- Vízben élek, brekegek,
Ismertek e gyerekek.
Szúnyoglábon élek,
A gólyától félek.
Béka
- Tengert, tavat, folyót szeret
Víz nélkül nem sokra mehet.
Szárazon nem bír élni
Nem hall és nem tud
Beszélni.
Hal

- Kinn kemény, akár a kő
Elolvad, ha házba jő.
Jégcsap
- Tiszta fehér születése,
Lucskos, sáros temetése.
Hóolvadás

Tények és érdekességek a vízről:

- A Föld felszínének több mint 70%-át víz borítja, ennek csupán 1% -a alkalmas emberi fogyasztásra.
- A világ számos pontján, több mint 1,2 milliárd ember nem jut egészséges ivóvízhez.
- A víz az egyetlen olyan anyag a földön, amely mindhárom halmazállapotában, jég, víz gőz formájában is megtalálható a természetben.
- Magyarország egész területe a Duna vízgyűjtőterületére esik.
- Hazánk rendkívül gazdag felszíni és felszín alatti vizekben, a vezetékes ivóvíz 90% -át a felszín alatti vízkészletek biztosítják.
- A magyar háztartások átlagos vízfogyasztása 110 liter/fő naponta, Afrikában kevesebb, mint 20 liter.
- Egy csésze kávé előállításához 140 liter vízre van szükség.
- ivásra, főzésre, egy főre 1-5 litert vizet használunk el naponta.
- Egy kg marhahús előállításához 16 ezer liter vízre van szükség.
- Egy kg kukorica előállításához 900 liter vízre van szükség.
- Fürdésre: 75 és 200 liter vizet használ el egy fő naponta.
- Mosásra egy alkalommal 40- 100 liter vizet használunk.
- Mosogatás mosogatógéppel 12 – 20 liter/ alkalom.
- Csöpögő csap 40 -120 liter/ alkalom.
- Egy kg búza előállításához 1350 liter vízre van szükség.
- A víz az élet minden területén nélkülözhetetlen, mégis a vízhez való viszonyunkat sokszor pazarlás jellemzi, pedig egyértelmű, hogy a vízkészletek sérülékenyek és korántsem végtelenek.

A szomjazó tulipán

Berci cica nagyon unatkozott. A tikkasztó hőségben legszívesebben naphosszat csak heverészett volna a díófa alatt, de ott hangyák zavarták nyugalmát. Miközben egy alkalmasabb fekvőhelyet keresett magának, odaszólt neki egy piros tulipán:

- Segíts rajtam, nem bírom már a forróságot. Rövidek a gyökereim, nem jutok vízhez a földből. Hozz nekem inni, kérek!
Berci cica örült, hogy megint segíthet valakin, de hogyan hozzon ő vizet a tulipánnak? Eszébe jutott, hogy a kertben van egy homokozó, ahol Vilmos bácsiék unokái szoktak játszani. Ott biztosan akad egy kis vödör.

Sejtése beigazolódott. A vödör fogantyúját a szájába vette, és úgy szaladt vele a kerti csaphoz. Ám annak megnyitása kifogott rajta. Megnézte a madáritatót is, abban mindig van víz. Most azonban üresen állt, a madarak az utolsó cseppig kiitták.

- Mihez kezdjek? – morfondírozott magában Berci és elkeseredett, amint ránézett a kókadozó tulipánra.

Talán a Vízimanó majd tudni fogja a megoldást! El is indul a Nádas tó felé, ahol a manó lakott nyaranta. Először átkúszott a kerítés alatt, de meglátta a szomszéd utálatos kutyáját, egy pulit, amint csaholva rohan feléje. Berci azonban gyorsabb volt nála. Átrohant a kerten, fel a kerítésre, majd le a túloldalára.

Ott azonban még nagyobb veszély fogadta, mert a második szomszéd két fenevadat is tartott. Egy böszme nagyot, Nérót, és egy gonosz kis vakarékot, akinek nevét ki se merték ejteni szájukon az utca macskáit. Most, hogy Berci siettében leugrott a kerítésről, ott álltak előtte morogva, ugrásra készen. A cicának ijedtében elakadt a lélegzete. Érezte, hogy itt már nincs más választása: vagy harcol, vagy elbukik.

Felborzolta szőrét és égnek meresztette farkát, akár egy harci zászlót. Kieresztette mind a tíz karmát, és egy váratlan mozdulattal úgy odacsapott a nagyobbik kutya orrára, hogy az vinnyogva hőkölt hátra. Aztán a kisebbiknek is kiosztott egy irdatlan nagy pofont, ahogy azt az öreg kandúroktól tanulta, mire a vakarék farokbehúzva iszkolt a hát mögé. Berci kihasználva az ellenség pillanatnyi zavarát, átrohant az udvaron, átlendült a következő kerítésen is, ki az utcára.

Lerohant a tóhoz, hogy a manót megkeresse. De sehol sem találta. Ekkor megpillantott egy deszkát a parton. Betolta a vízbe, összeszedte minden bátorságát, ráhasalt, a mancsával hajtani kezdte magát előre. Ekkor megpillantott egy szigetecskét a tóban, amit a nádas eltakart. A szigeten állt egy kis kunyhó, nád a teteje, sár az oldala. Kilépett ajtaján a Vízimanó, akinek tátva maradt a szája a csodálkozástól. Macskát deszkán evezni még életében nem látott.

Berci partot ért. Sietve elmondta, hogy víz kéne, de sok, mert szomjan hal a tulipán, és már a madaraknak, sőt a méheknek sincs innivalójuk.

- A madarakat és a méheket sose féltsd, kis barátom, mert ők le tudnak repülni ide a tóhoz inni, viszont a tulipánról tényleg gondoskodnunk kell! – ismerte el a manó, és már vette is a kalapját.

A parton felkapaszkodott Berci hátára, úgy vágattak vissza a kert irányába.

- Jaj, de mi lesz a kutyákkal? – aggodalmaskodott Berci.

- Ezt csak bízd rám! – mondta a manó.

Átugrották az első kerítést, ahol a felbőszült Néró és a vakarék várta őket. Ekkor a manó előkapta varázspálcáját, meglóbálta és elkiáltotta magát:

- Csitten – csetten kődermecci ebugatta!

És a két kutya azon nyomban megdermedt, akár két kőszobor. Ugyanez történt a pulival is a következő udvarban.

Miután Berci és a Vízimanó szerencsésen megérkezett Vilmos bácsiék udvarába, a manó felmászott a kerti csapra. Nekifeszült és megnyitotta. A csapból zubogni kezdett a hűs víz. Berci fogta a sárga vödört, és már hordta is a tulipánnak az éltető nedűt. Kapott belőle a többi virág is, akik szintén hálásan bólogattak megmentőjük felé.

A Vízimanó ez alatt visszaváltoztatta a kővé dermedt kutyákat, akik azt se tudták, hogy mi történt velük. A puli lógó nyelvvel bámult át a túloldalról.

Berci ekkor meglátta, hogy a kutya vizes tálja is üres már. Odacipelt neki egy fél vödör vizet a kerítéshez, hogy megkínálja. A kutya bezzeg most nem támadta meg a macskát, hanem farkcsóválva szaladt oda tálkájával, hogy Berci tele tölthesse.

Csakhamar lelkesen lefetyelte a friss vizet és ettől kezdve nemhogy nem kergette meg, de még meg sem ugatta Berci cicát. A hálás virágok, pedig egész nyáron virítottak, és illatukkal árasztották el a kertet. Hűs árnyékukban pedig Berci találta meg a legkényelmesebb szundikáló helyet.

A Vízimanó okos tanácsai

Egy nap számlát hozott a postás. Berci cica akkor még nem tudta mi is az a számla, csak azt látta, hogy gazdái, Vilmos bácsi és Ica néni gondterhelten vizsgálgatnak egy hosszúkas, sárga papírt, és nagy szemöldökráncolás közepette tanakodnak egymással.

Ez valami emberi dolog lesz – gondolta magában – jobb ilyenkor magukra hagyni őket. Besétált tehát a nappaliba és kéjesen nyúlt el a cserépkályha padkáján. Finom, édes tejszínhabról álmodott. Amikor felébredt az első útja a konyhába vezetett, hátha megkínálják valami finomsággal, talán éppen tejszínhabbal. A konyhában valóban ott találta gazdasszonyát, ezért hozzá is látott a kuncsorgási hadművelet végrehajtásához. Tekergett Ica néni lába körül, dörgölődött, dorombolt, miközben fél szemmel a hűtőszekrény ajtaja felé kandikált, mikor nyílik már ki végre.

Ica néni azonban szomorú arccal hajolt le szeretett kiscicájához, megsimogatta a buksiját és így szólt:

- Tudom, kiscicám, hogy tejszínhabot szeretnél, de értsd meg, kevés nyugdíjunktól egyre nehezebben tudjuk kifizetni a számlákat. Nincs pénzünk tejszínhabra.

Berci csalódottan vonult ki a kertbe. Segíteni akart gazdáinak, de nem tudta, hogyan lásson neki. Ő csak az egérfogáshoz ért, márpedig azért nem fizetnek külön, kötelesség a macskák számára. Aztán eszébe jutott mindentudó barátja, a Vízimanó. Elment hozzá tanácsért. A manó feszült figyelemmel hallgatta végig Berci panaszát.

- Szóval a számlák fizetése óta nincs pénzük tejszínhabra? Akkor egyetlen megoldás képzelhető el, ha csökkentjük a fogyasztást. Sok vizet használnak Vilmos bácsiék?
- Hát, nem tudom... de azt mondta Ica néni, hogy nagyon sok pénzt fizetnek.
- Sejttem már! Te csak vigyél be a házba, rejts el, én meg fogom találni a megoldást.

Így is lett. A vízimanó mestere volt az álcázásnak. Hol Dorka plüssjátékai, hol az összehajtogatott törülközők közé bújt el. Mint egy valódi kém, úgy figyelt. Egy nap múlva lerakott Berci elé egy teleírt papírlapot.

- Ideírtam, mit kellene másként csinálniuk Vilmos bácsiéknak ahhoz, hogy kevesebb víz fogyjon, és kisebb legyen a számla. Neked nem kell mást tenned, csak csempészd a papírt egy jól látható helyre, ahol biztos, hogy megtalálják.

Amikor Berci épp a feladat végrehajtásán mesterkedett, hirtelen belépett a nappaliba Ica néni.

- Azt a nemjóját a macskájának! Nem mész az asztal tetejéről, te rosszaság, még összepiszkítod a gyönyörű damasztterítőt! – mérgelődött a gazdasszony. A kiabálásra betoppan Vilmos bácsi is.
- Mit háborogsz itt, Icuskám? Csak nem levél jött már megint? Reggel már járt itt a postás.

De igen, levél jött, csak éppen Berci hozta a szájában. Nézzük csak meg, mi ez az írás!

Vilmos bácsi felrakta szemüvegét, és fennhangon olvasni kezdte:

Víztakarékossági jó tanácsok! Ahogy haladt előre az olvasásban, egyre inkább fellelkesült. Hamarosan szerszámosládát cipelt fel a pincéből, majd nekiállt megjavítani az összes csöpögő csapot. Miután végzett, elment hazulról, kisvártatva visszatért egy dobozzal, melyre rá volt írva: víztakarékossági vécétartály.

- Vilmos, ugye esténként te is zuhanyozol, nem eresztet tele a kádat vízzel. Úgysem tesz jól a szívednek a forró vízben való fürdés. – mondta Ica néni.
- Rendben, feltéve, ha te, meg a drágalátos unokáink fogmosáskor nem folytatjátok a vizet, és csak öblítéskor nyitjátok meg a csapot, ahogy a levélben áll. Nem kell, hogy perceként keresztül feleslegesen ömöljön a csatornába a drága víz, miközben sikáljátok a fogaitokat – vágott vissza Vilmos bácsi.
- Te, pedig sürgősen megcsináltatod az esőgyűjtőt a kertben! Mégiscsak luxus ivóvízzel öntözni a konyhakertet! – adta ki az utasítást Ica néni.
- A füvet pedig nem locsolom többé! Sötétzöld angol pázsit úgysem lesz Magyarországon! Ha majd itt is mindennap esik az eső, mint Angliában, akkor itt is olyan lesz a fű magától! – érvelt Vilmos bácsi, miközben az járt a fejében, hogy ha megszabadul a fűlocsolástól időpazarló terhétől, többet hódolhat kedvenc időtöltésének, a focimeccs nézésének.

Telt – múlt az idő. Ica néni és Vilmos bácsi a manó tanácsai szerint takarékoskodott a vízzel, de az áramot és a gázt is okosabban használták ezen túl. Egy hónap múlva megérkeztek a következő számlák. Ezúttal fele annyit kellett befizetni, mint az előző hónapban.

- Bizony, sok okosság volt abban a titokzatos levélben! Csak tudnám, hogy ki írhatta nekünk?! – gondolkodott fennhangon Vilmos bácsi.
- Egyedül Berci cica tudná elárulni, ha tudna beszélni – mondta Ica néni, akinek hirtelen felderült az arca: - Van egy ötletem! Sütöttem egy kis pogácsát, csomagolok az ismeretlen jótevőnek, és Berci cica elviszi neki hálánk jeléül.

Így történt, hogy aznap este nagy mulatság volt Vizi manónál, a Nádas tó összes madara vidáman csipegette Ica néni finom pogácsáját.

Tűzvész a házban

Berci cicának a ház pincéjében volt egy odúra hasonlító kosara. Ebben szeretett aludni. Egyébként szívesen heverészett a gázkazán langyos tetején is. Máskor felment gazdáihoz a nappaliba, mert legjobban a cserépkályhát szerette, amelynek padkáján puha párnák heverték, és amikor Vilmos papa befűtött, ő ezeken lustálkodott. Egy fogcsikorgatóan hideg téli napon, amikor végre elvonultak a sötét hófellegek, Vilmos bácsi ismét megrakta a kályhát. Berci oda feküdt szokásos helyére szundikálni. Vilmos bácsi rádobott néhány fahasábot a tűzre, majd Ica nénivel együtt elmentek hazulról. Igen ám, de a kályha ajtaja félig nyitva maradt, ami felkeltette Berci cica kíváncsiságát. Mancsával addig-addig piszkálta az ajtót, míg az ki nem tárult. Odabent lobogó vörös és sárga lángok táncoltak. Pattogott a tűz, némelyik fa durrant, csattant is egy nagyot a lángolás közepette. Berci kíváncsisága erősebb volt a félelemnél.

Ekkor hirtelen kicsapott egy szikra a kályhából, egyenesen az előtte fekvő kosárára, amelyben a gyújtósnak szánt régi újságok heverték. A papír meggyulladt. Berci ijedten próbálta mancsával eloltani a tüzet, de egyre magasabbra csaptak a lángnyelvek. Érzékeny orra hegyét messziről is égette a forróság. Az égő kosárról áterjedt a tűz a szőnyegre, és máris a fotelek alját nyaldosták a lángok.

Berci cica kétségbeesetten rohant az ajtó felé, de azt zárva találta. Körberohanta a helyiséget, ám hiába, minden ajtó zárva volt.

- Segítség!- nyávogta kétségbeesetten, csak hogy senki sem felelt. Ekkor eszébe jutott, hogy talán az emeleten nyitva van az egyik tetőablak. Felrohant a lépcsőn.

Ekkor már sűrű füst gomolygott az egész lakásban. Előszedte minden tudományát, erősen elrugaszkodott és felugrott a kilincsre. Sikerült a mancsával megkapaszkodnia, és az ajtó kitárult. Szerencsére odabenn az ablak nyitva volt, Berci kiugrott, végignyargalt a jeges háztetőn, majd az ereszcsonatán lecsúszva földet ért.

- Megmenekültem!- sóhajtott fel megkönnyebbülten, de ekkor elfogta a félelem, mi lesz az otthonukkal? Ha nem tesz semmit, leég az egész ház. Ebben a pillanatban az egyik havas fenyőfa alól előlépett egy furcsa kis manó zöld ruhában, majd megszólalt.
- Figyelj, bajszos! Láttam, hogy füst szivárog ki a házból, aztán hogy te riadtan szeded a virgácsaidat a tetőablakon át. Ugye nem te okoztad ezt a balhét odabenn?
- Nem, nem, dehogyis!- vágta rá Berci de aztán elbizonytalanodott.
- Hát, izé...nem én csináltam a tüzet, én csak a kályhaajtót nyitottam ki, de nem azért hogy...
- Jó, ne folytasd, értek mindent. Segítetek oltani, mielőtt nagyobb baj lenne belőle. Vigyél be a hátadon, a többit bízd rám!

Berci hitte is, meg nem is, hogy ez a kis szerzet képes lesz eloltani a tüzet, de nem volt más választása.

- Ki vagy te?- kérdezte tőle, miközben a manó nagy nyögdecsevel felkászálódott a cica hátára.
- Hívjál csak Vízimanónak, mindenki így ismer. De most aztán iparkodjunk!- mutatott a tető felé, azzal Berci, mint akit puskából lőttek ki, úgy nyargalt vissza vele a házba. Leszaladt a lépcsőn, és amikor oda értek a lángoló fotelekhez, Vízimanó előkapta varázspálcáját. Meglóbálta a feje fölött és fennhangon egy varázsigébe kezdett:
- Kirkenszelle bádoglúze, hopp ide de izibe!

Erre ahány edény, vödör, pohár, locsolókanna volt a lakásban, mind megmozdult.. A fürdőszobai és konyhai csapok megnyikordultak, zubogni kezdett belőlük a víz, az edények pedig ott álltak sorban, hogy megteljenek. Utána felemelkedtek, egymás után berepültek a szobába egészen a tűz fölé és rázúdították a rakományt a lángokra. Jókorá edénynyüzsgés támadt.

Bercinek leesett az álla a meglepetéstől. Ilyen repülőtudományt ő még csak erdőtüzet oltott helikopterektől látott a tévében, nem holmi bögréktől, fazekaktól és kannáktól!

Amikor a pusztító tűz végleg kialudt, Vízimanó ismét meglóbálta feje felett a varázspálcát, ezúttal azonban egy másik varázsigét mormolt:

-Farkalosnya tarkalapka, ostyumostyu, izibe!

Az edények sorra visszaszállingóztak a helyükre, és illetudóan még a konyhaszekrény ajtaját is becsukták maguk után. Berci hálásan köszönte meg a segítséget a manónak, és ekkor örök barátságot kötöttek egymással.

Közben hazaérkezett Vilmos bácsi és Ica néni. Döbrent arccal álltak az ajtóban és elképedve látták az eloltott tűz nyomait. El se tudták képzelni mi történt, és azóta sem tudják az igazságot, ami Berci cica és Vízimanó, a két jó barát titka marad örökre.

Móra Ferenc: A csókai csóka

Csókai csókának mi jutott eszébe?
Fel szeretett volna öltözni fehérbe.
Unta szegény jámbor, hogy ő télen, nyáron,
Örökkön örökké feketében járjon.
Ahogy így tűnődik, ághegyen a csóka,
Arra ballag éppen, Csalavér a róka.
Attól kér tanácsot, mit kellene tenni,
Hófehér galambbá, hogy kellene lenni?
Mi sem könnyebb annál, neveti a róka.
Fürödj meg a hóban, te fekete csóka.
Olyan fehér galamb lesz rögtön belőled,
Hogy magam sem tudom, mit higgyek felőled,
Nagyeszű rókának, szót fogad a csóka,
nagy vígan leugrik ághegyről a hóba.
Az orra hegye se látszik ki belőle
Kérdi is a rókát: Most mit hisz felőle?
Azt hiszem galamb vagy, csípte meg a róka,
S csapott nagy ozsonnát belőle a hóba.
Róka csípte csóka, csóka csípte róka,
Így lett fehér galamb a csókai csóka.

A NÁDAS TÓ MEGMENTÉSE

Mesedramatizáció

Mesélő: Berci cica egy napon, szokásaihoz híven jól bevacsorázott és felmászott a háztetőre szétnézni. Egyszer csak arra lett figyelmes, hogy egy autó állt meg a völgybéli tó partján, és kiszállt belőle egy ember. Kinyitotta a csomagtartót, és elővett belőle egy jókora szemeteszsákot, két üres műanyagpalackot, és egy olajoskannát. Körülnézett, hogy látja-e valaki, majd széles mozdulatokkal beledobta ezeket a tóba és sietve elhajtott.

Berci cica: Most mit tegyek? Szegény Vizi manó barátom nyári szállása, éppen ennek a tónak a közepén van és most az a gonosz ember beszennyezte! Ezt nem hagyhatom annyiban!

Mesélő: Berci cica leszaladt a tóhoz, és kereste a manót. Hát bizony már messziről hallotta, hogy szegény ott zokogott a szigetén ülve.

Vízi manó: Bercikém, most mi lesz velem? Nézd, mennyi szemét úszik a tavam tetején.

Mesélő: Volt ott használt pelenka, műanyag palack, papír és még ki tudja mi minden. És ami a legrosszabb, jókora olajfoltok terültek szét a víztükör tetején. A nádas tó összes állata fel volt háborodva az ember viselkedésén. A halak szomorúan tátogtak, a szúnyogok bosszút forraltak a szitakötőkkel, a gólyák és a vadkacsák mérgesen tisztogatták magukat az olajtól. És ekkor váratlanul megjelent a héja.

Héja: Ahogy a mezei egérre vadászva köröztem odafönt mindent láttam. Követtem az autót és tudom, hová ment haza az a gazember.

Gólya: Akkor gyerünk, jól odacsapok neki a csőrömmel.

Kócsag: Csak lassan a testtel! Az ember erősebb, mint mi, van fegyvere, vannak mérgei. A legjobb, ha saját bőrén tapasztalja meg mit is tett.

Berci cica: Nekem van egy ötletem. Gyertek utánam.

Mesélő: Az állatok Berci vezetésével elindultak a gonosz ember házához. Az ajtóban szembe is találkoztak vele.

Ember: Ti mit kerestek itt! Azonnal hordjátok el az irhátokat, különben rátok uszítom a kutyáimat!

Berci: Nem megyünk el addig, amíg ki nem tisztítod a vízi manó tavacskáját a sok odatett szemetedtől.

Ember: Nahát, szedte vette teremtetted, majd adok én nektek... / Kergeti az állatokat, közben kicsúszik a pénztálcája a zsebéből /

Berci: Fogd meg gólya az erszényt, hisz az embereknek mindenük a pénz, ha ártani lehet nekik valamivel, akkor éppen ez az.

Mesélő: Amikor a tóhoz értek, a cica a tárcát belevetette a vízbe. Az ember utána ugrott, de ekkor minden szenny, amit korábban éppen ő dobott bele a tóba a bőrére ragadt.

Ember: Jaj, jaj ez csíp, segítséééég! Marja a bőröm! Ez fáj! Mi ez! Segítség nem kapok levegőt!

Mesélő: A gonosz ember azonban nem úszta meg ennyivel. Jöttek a halak és a piócák, akik alaposan összecsupkédtek a vízben kapálózó embert. / Az ember közben jajgat és fogadkozik, hogy többet nem szennyezi a tavak vizét! / A gólya jól a fejére suhintott a hosszú csőrével. Amikor nagy nehezen kiszabadult, fejvesztve menekült a háza felé.

Berci cica: Remélem elég lecke volt ez a gazembernek!

Vízi manó: Ne félj! Az emberek nem mind rosszak. Amit az egyik tönkretesz, a másik helyre hozza.

Mesélő: Néhány nap múlva felnőttekből és gyerekekből álló vidám társaság érkezett a tó partjára. Kis idő múlva a tavacska megint a régi fényében pompázott: Tiszta volt.

A vízi manó hálából odaajándékozta a teli erszényt a jóembereknek, akik állatkórházat létesítettek a pénzből.

Ének, zene, énekes játék „Mély kútba tekintek...”

Mély kútba tekintek
Aranyszálat szakítok
Bene látom testvérkémet
Bíborba, bársonyba, gyöngyös koszorúba.

Játékszabály:

A gyerekek kézfogással körbejárnak. Egy vagy több gyermek a kör közepén guggol. A dal végén így kiállt: Kútba estem! A körben állók megkérdezik: Ki húzzon ki? A válasz: Húzz ki Kata.! Hány méterről? A kútban guggoló mond egy számot (nem túl magasat) és a két gyerek összefonott kézzel annyit szökdel, ahány métert mondott.

Én kis kertet kerteltem,
Bazsarózsát ültettem
Szél, szél fújdogálja
Eső, eső veregeti, hú!

Játékszabály: A gyermekek körbejárnak, és a dal végén leguggolnak. Guggolva vagy térdelve utánozhatják a szöveget, a végén tapsolnak.

Csepp, csepp csepereg
Villám csattan megered
Záporfüggöny zuhatag
Fut a felhő süt a nap.
Jött ment jót esett.
Fűnek, fának jól esett.

Egy csepp két csepp
Öt csepp meg tíz.
Olvad a jégcsap
Csepereg a víz.

Zenehallgatás anyaga:

- Fújj, szél fújj...
- Vangelis: A paradicsom meghódítása
- jégeső

Rajzolás, mintázás, kézi munka „Ring a csónak a Dunán”

Papírhajók hajtogatása különböző színű papírokból – egyéni munka, majd közös kép készítése csomagolópapírra. (hajók, sziget, fák, bokrok, hullámok, halak, horgászó emberek..) vegyes technikával.

Tutajok készítése dugóból.

Akvárium készítése – csoportos és egyéni munka

A horgászós játékhoz halak készítése – egyéni munka

„Tiszta vízzel az egészséges életért” címmel rajzpályázat meghirdetése a középső és a nagycsoportunkba, kiszélesítve a részvételt a helyi általános iskola kisiskolásaira. A művek különböző technikákkal készülhetnek, a gyerekek ötleteire hagyatkozunk. Néhány mű fényképe:

Játék

„A Kincses sziget”

1.) Horgászós játék:

Készítünk egy tavat és mellé mezőt. A gyerekekkel előző napokban halakat készítünk kartonpapírból, amit különböző technikákkal ki is díszítenek. A halakra gemkapcsot erősítünk. Elkészítjük a pecabotokat is. Egy hurkapálcára fonalat erősítünk, annak a végére pedig mágneset kötünk.

Előzetes ismerete már jó néhány kisgyereknek van. Vihetnek a tó szélére székeket, kosarakat, amibe a megfogott halakat gyűjtik. Ha kifogy a tóból a hal, akkor újra visszatelepítjük. Addig játszunk, míg láthatóan kedvük van hozzá. Ha már nem köti le őket annyira, továbbfejlesztjük a játékot és boltos játékot illetve a babakonyhában főzést, vendégvárást is játszhatnak.

2.) Hajó a hullámokon (a koncentrációt, az együttműködést fejlesztő játék)

–Álljatok fel, és szálljunk be a hajóba! Akit megérintek, az a „kormányos”.

- Az „utasok” válfogással egymás mögé állva csatlakozzanak!
- Indítjuk a hajós mondókát:

Megy a hajó a Dunán
Lemarad a kapitány
Kiabál, trombitál,
De a hajó meg sem áll. (háromszor-négyszer ismétljük)

- Megérkeztünk a kikötőbe. Megállunk. A hullámok dobálják a hajónkat. Érzitek?
A kormányos (az első gyerek) lassan leguggol, majd ugyanilyen lassan feláll. Az utasoknak nagyon kell figyelniük, mert mire az előttük lévő társuk feláll, már el kell kezdeniük guggolni! Ha egyformán mozognak, olyanok lesznek, mint a hullámozó tenger!
- Ha közben halk zene szól, érzelmileg jobban ráhangolódnak a játékra a gyermekek. (pl. Vangelis: A paradicsom meghódítása).

3. Kincses sziget (mozgáskoncentráció, érzékelő játék)

- A hullámok elsodorták a hajónkat, és egy szigeten kötöttünk ki.
- Üljetek le a szigeten körben!
- Kincseket is látok, ám hogy a miénk lehessen, meg kell szereznünk a „Kincsek Őrzőjét”
- Egy gyerek középen ül csukott szemmel.
- A „Kincsek őrzője” előtt néhány aranypénz van, a „kincsei”.
- Akire rámutatok, odalopakodik nesztelenül, és csendben megpróbálja megszerezni – lehetőleg észrevétlenül – a kincset.
- Ha sikerül neki, vagyis nem fogja meg a „Kincsek őrzője”, akkor ő lesz az új „őrző”
- Ellenkező esetben másvalaki próbálkozhat.

Eszközök: Kavicsok

4. Játék a csónakban

- A teremben szétrakjuk a székeket, támlával meghatározott irányban (pl. az ablak felé), ezek a csónakok. Minden gyerek kap a jobb csuklójára egy „tengerészkarzalagot”, így jelöljük meg a jobb kezét.
- A hajóskapitány- az óvó néni -kiadja az utasításokat a tengerészeknek:
 - Állj a szék mögé, lépj ki a baloldalra!
 - Állj a szék jobb oldalára, tedd fel a jobb lábadat a székre, emeld a fejed fölé a jobb karodat!
 - Ül szembe a székkal a földön terpeszülésben, tedd a bal kezedet a székre!
 - Ül szembe a székkal a földön terpeszülésben, tedd a jobb tenyered a szék alá!
 - Feküdj hasra a székkal szemben, tedd fel a jobb kezedet a székre!
 - Ül a székre, és nézz a szék alá a két lábad között!
- A gyerekek is kitalálhatnak és mondhatnak utasításokat egymásnak.
- „Részeg tengerész”: a gyerekek az utasításnak megfelelően dülöngélnek előre – hátra , jobbra, balra

Eszközök: székek, jelzés a gyerekeknek

5. Kalózok

- Keress szigetet magadnak a Föld melegebb oldalán!
- Karikák a földön, a gyerekek körbefutnak. „Kalózok!” Kiáltásra mindenki keres Magának egy karikát és beleáll.
- Nehezíthetjük a feladatot, hogy egyszerre ketten, illetve hárman álljanak bele a karikába

Eszközök: karikák

6. Ki hiányzik?

Kört alkotunk. Valakinek egy sállal bekötjük a szemét. Egy másik kisgyereket pedig elbújtatunk valahová.

Körbe járunk és a következő versikét mondjuk:

A vízparton jártunk, keltünk

Egy gyermeket elvesztettünk.

Mond meg... mondd meg nekünk,

Ki az aki nincs itt velünk.

Ha kitalálta, akkor helyet cserélnek.

7. Puzzle

Kirakót készítünk a gyűjtött képekből. A gyerekek az általunk feltett találos kérdésekre válaszolva fordíthatják fel az egyes darabokat. Addig játsszuk, míg egy kép nem áll össze a darabokból.

PRODUKTUM I.

Március 17-én meghívásunkra óvodánkba érkezett a Bácsvíz Zrt. kémikusa, Dr. Kis Attila, aki mini laboratóriumot varázsolt óvodásaink elé.

Azért szerveztük a mai programot, hogy Attila bácsi a gyermekeknek megmutassa személyesen, hogyan vizsgálják a vizet, melyet iszunk, milyen eszközöket használnak ehhez, és felhívja a figyelmet az egészséges ivóvíz fontosságára.

Kíváncsian hallgatta az óvodások ismereteit a vízről, kérdéseket is feltett, és aktívan bevonta a közép- és nagycsoportos óvodásokat a végzett kísérletekbe.

A víz drága kincs! és Csapvíz, igyam, ne igyam címmel érdekes kiadványokat, ismertetőket, kifestőket és hűtőmágneseket hozott ajándékba a kicsiknek. Óvodásaink vízről szóló versekkel és dalokkal köszönték meg a kiváló szakember kedvességét és bemutatóját.

PRODUKTUM II.

Március 22. A Víz Világnapjának községi szintű megünneplése
Műsoros megemlékezés és köszöntő a Víz Világnapjáról a községünk könyvtárában, bevonva az óvodánk nagycsoportosait és a kisiskolásokat is.

Meghívott vendégeink:

- Czenéné Balla Katalin a Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola, és Óvoda igazgatója

- Kiss Gabriella Közoktatási Szakértő, a TÁMOP 3.1.4. Projektben az intézményünk folyamatszabályozó mentora
- Veszélka Mihály Városföld község polgármestere,
- Sebestyén Hajnalka újságíró,
- Hankóczi Gergelyné a Kecskemét és Térsége Többcélú Társulás munkatársa, képviselője,
- Varga Imréné a Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola, Óvoda Városföldi Általános iskolájának tagintézmény vezetője,
- Nagyné Balogh Erzsébet a Városföldi Klubkönyvtár vezetője,
- A községünk lakói, gyermekeink szülei, iskolai tanítók.
- Óvodánk óvodapedagógusai, daduskái

,

**A VÍZ VILÁGNAPJÁNAK KÖZSÉGI SZINTŰ MEGÜNNEPLÉSE
MÁRCIUS 22.
Középső csoport**

- 1.) ESERNYŐ – ANYAGBÓL,(KALAP A FEJÜNKÖN) alábújva hallgatjuk meg: Gryllus Vilmos: Jégeső c. dalát, majd közösen elmondjuk:**

Ess, eső ess!
Holnap délig ess!
Búza bokrosodjon,
Zab szaporodjon!
Az Én hajam olyan legyen
Mint a csikó farka,
Még annál is hosszabb,
Mint a Tisza hossza
Még annál is hosszabb,
Mint a Duna hossza,
Még annál is hosszabb,
Mint a tenger hossza!

KÖZÖS VERS: Kányádi Sándor: Ének a forrásról

Van egy forrás valahol,
egy öreg erdő sátorában.
Valamikor a korsómmal
vízért én is odajártam.
Ott tanyáznak a rigók is,
közelében raknak fészket,
Alkonyatkor odajárnak,
szarvasok és szomjas őzek.
Láttam belőle kortyolni,
nyári napot, teleholdat,
Csillaghullás idején, a csillagok
Mind behullnak.

A GYEREKEK ELŐBÚJNAK AZ ESERNYŐ ALÓL, KÉPEKET ADUNK A
KEZÜKBÉ. A VÍZ MESÉJÉNEK KÉPEIT. SORBA ÁLLNAK

2.) A VÍZ MESÉJE: KÖZBEN HALK, VIZES TÉMÁJÚ ZENE SZÓL

- Én vagyok a víz.
- Lehetek folyékony,
- szilárd,
- Vagy légnemű,
- Én folyok a csapból,
- Én mosom meg a kezedet,
- Én locsolom a virágaidat,
- Én mosom ki a ruháidat,
- Velem moshatsz le az autód,
- Meg is ihatsz,
- Én csobogok a szökőkútból,
- Én folyok a folyókban,
- Én vagyok az esőcsepp is,
- Rajtam úsznak a hajók,
- Növények
- és állatok élnek bennem.
- Város is épülhet rám.
- Gonosz is tudok lenni.
- Én oltom el a tüzet.

AKI ELMONDTA A MONDATÁT AZ IS VÉGIG MAGA ELŐTT TARTJA A
KÉPET. VÉGÉN ÖSSZESZEDJÜK.

A NAGYCSOPORTOSOK KÖVETKEZNEK: ÉRDEKESSÉGEK A VÍZRŐL:

Tények és érdekességek a vízről:

- A Föld felszínének több mint 70%-át víz borítja, ennek csupán 1% -a alkalmas emberi fogyasztásra.
- A világ számos pontján, több mint 1,2 milliárd ember nem jut egészséges ivóvízhez.
- A víz az egyetlen olyan anyag a földön, amely mindhárom halmazállapotában, jég, víz, gőz formájában is megtalálható a természetben.
- Magyarország egész területe a Duna vízgyűjtőterületére esik.
- Hazánk rendkívül gazdag felszíni és felszín alatti vizekben, a vezetékes ivóvíz 90% -át a felszín alatti vízkészletek biztosítják.
- A magyar háztartások átlagos vízfogyasztása 110 liter/fő naponta, Afrikában kevesebb, mint 20 liter.
- Egy csésze kávé előállításához 140 liter vízre van szükség.
- ivásra, főzésre, egy főre 1-5 litert vizet használunk el naponta.
- Egy kg marhahús előállításához 16 ezer liter vízre van szükség.
- Egy kg kukorica előállításához 900 liter vízre van szükség.
- Fürdésre: 75 és 200 liter vizet használ el egy fő naponta.
- Mosásra egy alkalommal 40- 100 liter vizet használunk.
- Mosogatás mosogatógéppel 12 – 20 liter/ alkalom.
- Csöpögő csap 40 -120 liter/ alkalom.
- Egy kg búza előállításához 1350 liter vízre van szükség.
- A víz az élet minden területén nélkülözhetetlen, mégis a vízhez való viszonyunkat sokszor pazarlás jellemzi, pedig egyértelmű, hogy a vízkészletek sérülékenyek és korántsem végtelenek.

Körbe járunk a következő mondókára és félkört alakítunk.

2.) Kőkút, körül út,

Körül futja
Kurta nyakú,
Rövid farkú,
Tarka tyúk.

3.) Harmat – magyar népköltés

Gyepen mentem, gyepen jöttem,
Aranygyűrűm-elvesztettem.
Hold meglátta, Napnak adta,
Csillag az ujjába dugta.

4.) Elszökött a kemence

Tele pogácsával
Utána ment a bíró
Üres tarisznyával.
Befutott a kemence

Feneketlen tóba
Utána ment a bíró,
Ott is van azóta.

**5.) MÉLY KÚTBA TEKINTEK... DALOSJÁTÉK (háromszor-négyszer
eljátsszuk)**

6.) Csirr – csurr csepegő,
Esik, esik az eső,
Kutykurutty, brekeke,
Nem esett már két hete.

7.) Hosszú lábú gólya néni
Mit akar ma ebédelni?
Békacombot, hosszú kígyót,
Nekem egy jó kis falatot.
Brekeke, brekeke,
Forog a kút kereke.

8.) Esik eső, ja, ja, jaj,
Mindjárt itt a zivatar.
Tüzes villám cikázik,
Aki nem fut, megázik.

9.) Ess eső ess
Holnap délig ess.
Hullj a rétre,
A vetésre,
Ess eső ess!

10.) CSEPP - CSEPP CSEPEREG, VILLÁM CSATTAN MEGERED...

11.) Közös: Bög a számár, eső lesz,
Holnapután vásár lesz! (Kétszer elmondjuk közösen)

12.) Esik az eső csöpörög,
Paprika Jancsi nyöszörög,
Hát az öreg mit csinál?
Hason fekszik, úgy pipál.

13.) Esik az eső, hajlik a vessző

Haragszik a katona, mert megázik a lova,
Ne haragudj katona,
Majd kisüt a napocska,
Megszárad a lovacska.

14.) Víz, víz, tiszta víz

Minek az a tiszta víz?
Ruhát mosogatni.
Minek az a tiszta ruha
Bele öltözködni.

15.) Csukd be szemed, csukd be szád,

Most mosom az arcocskád.
Csukd be szemed, csukd be szád,
Most mosom a hajacskád.

15.) Én kis kertet kerteltem

Bazsarózsát ültettem,
Szél, szél, fújdogálja,
Eső eső veregeti, hu!

16.) ÉN KIS KERTET KERTELTEM... DALOSJÁTÉK

17.) Volt egyszer egy ember,

Szakáll volt, kender.
Bükkfa tarisznyája,
Égerfa csizmája
Közel volt a tenger,
Beleesett fejjel,
Kiapadt a tenger,
Kimászott az ember.

18.) Volt egyszer egy hajó,

A hajón volt egy ajtó,
Az ajtón volt egy kilincs,
Tovább nincs.

19.) KÖZÖS VERS: Tarbay Ede: Mit beszél a vízimalom a patakkal?

Katt – katt, kopp- kopp,
Katt – katt, kopp- kopp,
-Mit őrölsz vízimalom?
- Őrlöm patak a búzát.

- Minek őröd a búzát?
 - Hószínű lisztnek.
 - Mi lesz majd a lisztből?
 - Pirinyó, ropogó, háta fényes kiscipó.
 - Ki dagasztja?
 - Nagyanyó.
 - Ki süti meg?
 - Kemence, paraszas tűz belseje.
 - Ki eszi meg?
 - Nagyanyó két unokája, reggelire, vacsorára.
 - No, hát őrölj eleget, forgatom a kereket.
- Katt – katt, kopp- kopp,
Katt – katt, kopp- kopp.

20.) Az Én cicám jó kis cica

Egerészett az éjszaka,
Szomjas lett a pecsenyére,
Belebújt a kisbögrébe.

21.) A FÖLD GYERMEKEI

Tükrök potyognak az égből,
Áldott, apró cseppek,
Lehullva, vízi folyammá lesznek.
Anyjuk a felhő, apjuk a szellő.
Egyre több a kicsi tekergő.

Fogócskáznak, kergetőznek,
Földre hullva levetkőznek.
Hemperegnek, elvegyülnek
A tömegben elmerülnek.

Elmerülnek, s itatnak,
Növényeket fakasztanak.
S végül anyaként élnek,
A föld gyermekének.

22. FÚJJ SZÉL, FÚJJ... KÖZÖS DAL

23. MESEDDRAMATIZÁLÁS – AZ ELŐKÉSZÜLETEK ALATT ZENE SZÓL

A SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK:

- Esernyő ruhaanyagból,
- A víz meséjét megjelenítő képek - kalapok
- A meséhez: macska, vízi manó jelmez,
- Gólya, héja, kócsag, halak, béka, szúnyogok, szitakötő fejdísz
- Tó

- Erszény vagy pénztárca.
- Egy nagy szemeteszsák, kitömve papírokkal
- Műanyagflakonok 2 db
- Olajoskanna
- Olajfolt,
- Merítőháló
- Üres szemeteszsák.
- Háztető piros kartonból, szék háttámlájához erősítve.
- Zenei hanganyagok

A NÁDAS TÓ MEGMENTÉSE

Mesedramatizáció

Mesélő: Berci cica egy napon, szokásaihoz híven jól bevacsorázott és felmászott a háztetőre szétnézni. Egyszer csak arra lett figyelmes, hogy egy autó állt meg a völgybéli tó partján, és kiszállt belőle egy ember. Kinyitotta a csomagtartót, és elővett belőle egy jókora szemeteszsákot, két üres műanyagpalackot, és egy olajoskannát. Körülnézett, hogy látja-e valaki, majd széles mozdulatokkal beledobta ezeket a tóba és sietve elhajtott.

Berci cica: Most mit tegyek? Szegény Vizi manó barátom nyári szállása, éppen ennek a tónak a közepén van és most az a gonosz ember beszennyezte! Ezt nem hagyhatom annyiban!

Mesélő: Berci cica leszaladt a tóhoz, és kereste a manót. Hát bizony már messziről hallotta, hogy szegény ott zokogott a szigetén ülve.

Vízi manó: Bercikém, most mi lesz velem? Nézd, mennyi szemét úszik a tavam tetején.

Mesélő: Volt ott használt pelenka, műanyag palack, papír és még ki tudja mi minden. És ami a legrosszabb, jókora olajfoltok terültek szét a víztükör tetején. A nádas tó összes állata fel volt háborodva az ember viselkedésén. A halak szomorúan tátogtak, a szúnyogok bosszút forraltak a szitakötőkkel, a gólyák és a vadkacsák mérgesen tisztogatták magukat az olajtól. És ekkor váratlanul megjelent a héja.

Héja: Ahogy a mezei egérre vadászva köröztem odafönt mindent láttam. Követtem az autót és tudom, hová ment haza az a gazember.

Gólya: Akkor gyerünk, jól odacsapok neki a csőrömmel.

Kócsag: Csak lassan a testtel! Az ember erősebb, mint mi, van fegyvere, vannak mérgei. A legjobb, ha saját bőrén tapasztalja meg mit is tett.

Berci cica: Nekem van egy ötletem. Gyertek utánam.

Mesélő: Az állatok Berci vezetésével elindultak a gonosz ember házához. Az ajtóban szembe is találkoztak vele.

Ember: Ti mit kerestek itt! Azonnal hordjátok el az irhátokat, különben rátok uszítom a kutyáimat!

Berci: Nem megyünk el addig, amíg ki nem tisztítod a vízi manó tavacskáját a sok odatett szemetedtől.

Ember: Nahát, szedte vette teremtetted, majd adok én nektek... / Kergeti az állatokat, közben kicsúszik a pénztálcája a zsebéből /

Berci: Fogd meg gólya az erszényt, hisz az embereknek mindenük a pénz, ha ártani lehet nekik valamivel, akkor éppen ez az.

Mesélő: Amikor a tóhoz értek, a cica a tárcát belevetette a vízbe. Az ember utána ugrott, de ekkor minden szenny, amit korábban éppen ő dobott bele a tóba a bőrére ragadt.

Ember: Jaj, jaj ez csíp, segítséééég! Marja a bőröm! Ez fáj! Mi ez! Segítség nem kapok levegőt!

Mesélő: A gonosz ember azonban nem úszta meg ennyivel. Jöttek a halak és a piócák, akik alaposan összecsupkették a vízben kapálózó embert. / Az ember közben jajgat és fogadkozik, hogy többet nem szennyezi a tavak vizét! / A gólya jól a fejére suhintott a hosszú csőrével. Amikor nagy nehezen kiszabadult, fejvesztve menekült a háza felé.

PRODUKTUM III.

Rajzpályázat hirdetése az óvodásoknak és a kisiskolásoknak:” Tiszta vízzel az egészséges életért” címmel. A beérkezett pályaműveket a községünk klubkönyvtárában állítjuk ki.

A kiállítás anyaga március 15-től 31-ig látható.

Eredményhirdetés az ünnepi műsor után következik. A gyerekeket – a két korcsoportból 3 – 3 kisgyermeket, képeskönyvvel és emléklappal jutalmazzuk. A kiállításra munkát küldő gyermekeknek pedig emléklapot adunk át.

PRODUKTUM: IV.

Ivókút felállítása és felavatása az óvodánk udvarán.

Az ivókút projekt menete:

- **Tervezés:**

- udvari ivókút létesítésének felvetése óvodánkban,
- kapcsolatfelvétel a községünk polgármesterével,
- anyagi támogatás megszerzése,
- információ gyűjtése a kútról, annak anyagi vonzatáról,
- a kút kiválasztása,
- kapcsolatfelvétel a kivitelezővel
- a létesítmény felállításának határidejének megjelölése

- **Kivitelezés**

- az ivókút helyének kijelölése,
- földmunkák megkezdése, kivitelezése,
- csövek lefektetése,
- a kút felszerelvényezése,
- a talapzat lebetonozása, kirakása térkővel,
- próbaüzem beindítása,
- az esetleges hibák kijavítása,
- az ivókút lefedése

- **Átadása:**

- március 22 –én a Víz Világnapján ünnepélyes keretek között átadásra kerül az ivókút, melyet községünk polgármestere avat fel. Az ivókút ünnepélyes átadására az óvodánk udvarán kerül sor. A kerámia gyermek ivókút ünnepélyes átadásán a meghívott vendégekkel, szülőkkel és a gyerekekkel együtt veszünk részt.

PRODUKTUM: V.

Április 1-én innovációnk zárásaként, egyben csúcspontjaként kirándulás Tőserdőbe autóbusszal.

A kirándulást azért terveztük a Holt Tisza partjára, hogy óvodásaink a vízről összegyűjtött ismereteiket a valóságban kiegészíthessék a természet értékeivel. Vízmintát merítettünk a Tiszából, összehasonlítottuk a csapból folyó vízzel. Megfigyeltük a természetvédelmi területet, a folyót, a hidat, a csónakokat, a horgászokat, a vízi madarakat, állatokat, növényeket.

Sétáltunk az erdőben, megfigyeltük a vizes, mocsaras területeket, felfigyeltünk a természet csendjére, hallgattuk a madárdalt, a fakopáncs kopogását és élveztük a napsütést, a gyönyörű táj látványát.

A kiránduláson részt vevő középső és nagycsoportos óvodások szűkebb társadalmi környezetükből kilépve autóbusszal elutaztak egy olyan gyönyörű helyre, ahol még talán idáig nem jártak.

A kirándulást vezető óvónő felhívta a figyelmet a természet óvására, védésére. Felkészültünk, hogy a Tiszánál egy rövid partszakaszt megtisztítunk a szeméttől is, de erre nem került sor, mert szemetet szerencsére nem találtunk.

Uzsonna, mesélés, találós kérdések és játék után vidáman indultunk vissza Városházára az óvodába.

AZ INNOVÁCIÓ EREDMÉNYE

Azért választottuk innovációnknak ezt a témát, mert szerettük volna a víz témakört egy olyan érthető, az óvodai nevelés szinte minden területét érintő, gyakorlatias, tevékenységközpontú szemlélettel bemutatni, ahol a gyerekek kutató, kereső kíváncsiságára támaszkodva tervezzük és szervezzük a tapasztalatszerzés lehetőségeit, feladatait.

A víz témakör megvalósításának egy lehetséges folyamatát mutatjuk be. Természetesen lehet másképpen is, a mi gyakorlatunk csupán egy lehetőség bemutatása.

A témakör feldolgozásán keresztül a gyermekekkel játékos kalandozások kacskaringós útját jártuk be és közben kutatva, keresve, egyedül, párban, társakkal, együtt, lázas izgalommal, örömmel, a szülővel együtt dolgozva, mutogatva mit hoztam, „meg tudom csinálni”, sikerült, „én is szeretném”, „én máshogy szeretném csinálni” „tudok egy jobbat” érzelmekkel, gondolkodástól vezérelve, jutottunk el az ismeretek birodalmába. Gyarapodott, tágult tudásuk, tapasztalatokat szereztek, fejlődtek készségeik, egymáshoz és a feladathoz való viszonyuk.

Csak a tevékeny részvétel, a kísérletező tapogatózás vezet el a sikeres cselekvéshez, éppen ezért nagyon sok lehetőséget biztosítottunk a gyerekeknek a víz tulajdonságainak megismerésére. Igyekeztünk sokoldalúan körbejárni ezt a témakört. Meséltünk, kísérleteztünk, zenét hallgattunk, játszottunk, kézműveskedtünk vendéget hívtunk, aki érdekes kísérleteket mutatott be a víz minőségéről, tisztaságáról, pályaműveket készítettünk, melyeket kiállítottunk, ivó kutat létesítettünk és avattunk fel, kirándultunk, környezettudatos magatartásra, a víz megbecsülésére hívtuk fel a közösségünk lakóinak figyelmét a Víz Világnapja alkalmából rendezett műsorunkkal... Közben a csoportszobánk képe is megváltozott. Gyűjtött képek kerültek a falra, tárgyakat, könyveket, képes újságokat, fényképeket, video kazettát, filmanyagot hoztak a gyerekek magukkal.

Közben egyre jobb és bensőségebb kapcsolatot alakítottunk ki a gyermekeink szüleivel, a családokkal. Aktívan vettek részt a gyűjtőmunkákban, érdeklődők, segítőkészek, tevékenyek voltak. Együtt örültünk a sikereknek, ha gyerekeik bátorítására volt szükség, mellettünk álltak / rajzpályázat /. Elfogadták kéréseinket, javaslatainkat. A környezettudatos magatartás csírájának elültetése megtörtént, a szülők sokat mesélnek a gyerekeik pozitív megnyilvánulásairól e témában. „Ha rendőr lennék, elkapnék minden vízbe szemetelőt!” Az óvodában egyre kevesebb csapból folyik fölöslegesen a víz, egymást figyelmeztetve zárják el a gyerekek. Talán egy kicsit jobban figyelnek a környezetük rendjére, a gyermekmunka körébe tartozó viráglocsolást is szívesebben vállalják.

Játékaikban sorra jelennek meg a hallott ismeretek, a tevékenységek. Igyekeztünk a gyermekek által a szülőkre is hatni a közös programokkal, hiszen az óvoda gyermek környezeti érzékenységet alapvetően a családban látott viselkedési, fogyasztási, életvezetési minták határozzák meg. A szülőkön múlik a családtagok egészséges életvitele, a gyermekek felelős, környezettudatos magatartásának kialakítása. Az óvodai nevelés erősítheti vagy gyengítheti az otthoni mintát, de a család szerepe ezen a területen is elsődleges a kisgyermekkor végéig.

Irodalomjegyzék

Ssz.	Szerző	Cím	Kiadó/Forrás	Felhasznált irodalom
1.		A víz meséje	www.okosbaba.hu	4. oldal
2.	MKM	ONOAP	Semic Interprint Nyomdai és Kiadói KFT.	1996. 2009.
3.	Bertók László	Berci cica és Vízimanó meséi	MagyarVíziközmű Szövetség, Bp.2009.	13.,15.,16., 19.oldal
4.	Móra Ferenc	Móra olvasókönyv	Holló és Társa könyvkiadó, 2003	52. oldal
5.	Forrai Katalin	Ének az óvodában	Editio Musica, Budapest, 1974	132.,186., 209., 232. o.
6.	Grillusz Vilmos	Jégeső	CD	
7.	Kodály Zoltán	Kis emberek dalai	Tankönyvkiadó, 1996	26. oldal
8.	Vangelis	A paradicsom meghódítása	Kompetencia alapú óvodai programcsomag	Zenei blokk: VÍZ témakör
9.	Füzesi Zsuzsa	Mondókáskönyv I.	Dunakanyar 2000 1995.	39.,74.,77.,82.,9 5
10.	Füzesi Zsuzsa	Mondókáskönyv II.	Dunakanyar 2000 1995.	20.,21.,24.,41. oldal
11.	Füzesi Zsuzsa	Mondókáskönyv III.	Dunakanyar 2000 1995.	75.,98. oldal
12.	Füzesi Zsuzsa	Mondókáskönyv IV.	Dunakanyar 2000 1995.	70. oldal
13.	T. Aszódi Éva	Nefelejcs	Móra Ferenc Könyvkiadó 1991.	164. oldal
14.	Kis Éva	Találjuk ki együtt!	Saját kiadás, 2005	11.,12.,18.,22.,2 7.,29.,80. oldal
15.	Szabó Balázné és nevelő testülete	Városföldi Napközi Otthonos Tagóvoda Helyi Óvodai Nevelési Programja	2008.	1-49. oldal
16.	Kányádi Sándor	Ének a forrásról A Föld gyermekei	www.edukovizig.hu	29.,30.,34. oldal